

слова із абстрактним значенням іншомовного походження. Зусилля юристів повинні бути спрямовані на те, щоб вибирати із національної унормованої мовної системи слова, вирази, а також належні прийоми їх уживання, поєднання і застосування, які повинні точно і чітко відображати окреслені поняття та явища. Іншомовні слова вимагають до себе критичного ставлення. Їх слід вживати в разі, коли немає належного відповідника в українській мові або коли український відповідник не відображає всієї філолого-правової повноти іншомовного терміну.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" від 25.06.1991 року // ВВР України. –1991. -№ 41. –Ст.546.

2. Кримінальний кодекс України від 5.04.2001 року // Офіційний вісник України. –2001. -№ 21. –Ст.940.

3. Постанова Кабінету Міністрів України "Про Концепцію збереження біологічного різноманіття України" від 12.05.1997 р., № 439 // Зібрання постанов уряду України. –1997. -№ 43. –Ст.1937.

4. Указ Президента України "Програма інтеграції України до Європейського Союзу" від 14.09.2000 р., № 1072/2000 // Офіційний вісник України. –2000. -№ 39. –Ст.1648.

5. Закон України "Про екологічну мережу України" від 24.06.2004 року // ВВР України. –2004. -№ 45. –Ст.502.

6. World Commission on Environment and Development – WCED, pt. Our Common Future, Oxford –New York 1987.

Надійшла до редколегії 20.12.2005

ГОЛОПИЧ Т.П. ЕКОЛОГО-ПРАВОВАЯ ТЕРМИНОЛОГИЯ В УКРАИНСКОМ ЯЗЫКЕ

В порядке дискуссии по статье профессора В. Пашченко проанализированы ключевые понятия экологического права, адекватность и корректность их применения с точки зрения правовой специфики.

GOLOPICH T.P. ECOLOGY-LEGAL TERMINOLOGY IN THE UKRAINIAN LANGUAGE

By way of discussion under article of Professor V. Pashchenko key concepts of the ecological law, adequacy and a correctness of their application are analyzed from the point of view legal specificity.

Ю.М. ЖОРНОКУЙ

канд. юрид. наук, доц.

Харківський національний університет внутрішніх справ

УДК 347.191.4:330.322.1

ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ КОМПАНІЇ З УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ІНСТИТУТІВ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТИВАННЯ

Окреслене коло проблем, пов'язаних з деякими аспектами діяльності компанії з управління активами інститутів спільного інвестування.

Потреба забезпечення економічного поступу України та інтеграції до Європейського співтовариства спонукає до становлення та розвитку нових економічних відносин. Їх виникнення та форми закріплення мають певну специфіку, що зумовлена як неготовністю українського суспільства до розвитку окремих видів діяльності, так і певною нормативною неврегульованістю таких відносин з боку державних органів. Проблема полягає у необхідності популяризації нових економічних за змістом і юридичних за формою відносин, а також упередженні можливих помилок та зловживань.

Одним із нових організаційних утворень в системі організаційно-правових форм підприємницької діяльності постають компанії з управління активами інститутів спільного інвестування (далі – КзУА ІСІ), якими визнаються юридичні особи, що створюються відповідно до законо-

давства України і діють на підставі ліцензії, яка видається Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку (далі – ДКЦПФР). Правові засади діяльності таких компаній визначені Законом України "Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)" [1] (далі - Закон) та Положенням про компанію з управління активами ІСІ та юридичних осіб, що здійснюють професійну діяльність з управління активами пенсійних фондів [2] (далі - Положення).

Враховуючи положення зазначеного Закону зауважимо, що на діяльність КзУА ІСІ поширюються загальні норми по створенню, функціонуванню та припиненню діяльності юридичних осіб (передбачено Цивільним [3] та Господарським [4] кодексами України). Крім того, оскільки такі суб'єкти здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів, то їх діяльність підлягає ліцензу-

ванню відповідно до п.57 ст.9 Закону України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності" [5].

Метою цієї статті є виявлення основних проблем, що мають місце в законодавчому забезпеченні діяльності КЗУА ІСІ, які є новими щодо правозастосовчої діяльності в сфері корпоративного інвестування.

Незважаючи на наявність розгорнутої нормативно-правової регламентації діяльності КЗУА ІСІ постає проблема співвідношення норм загального законодавства нормам спеціальної дії, що встановлені переважно підзаконними нормативно-правовими актами. Також важливим є визначення правового становища компанії з управління активами як учасника цивільно-правового обороту, в тому числі порядок та особливості укладення нею договорів, передбачених спеціальним законодавством, які не отримали детальної регламентації, а також притягнення такого суб'єкту до відповідальності.

Негативним аспектом дослідження правового становища КЗУА ІСІ є фрагментарність робіт, присвячених розгляду можливостей вирішення проблемних моментів її діяльності. В 90-х роках ХХ століття, на першому етапі створення компаній з управління активами, детальна увага до їх діяльності приділялась в російській літературі О. Абрамовим [6, 7]. В Україні В.М. Бутузов зосереджував увагу на діяльності інвестиційних фондів [8], не приділяючи уваги проблемам функціонування КЗУА ІСІ.

Після прийняття Закону України "Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)" певну увагу дослідженню правового становища КЗУА ІСІ приділяли такі українські вчені, як О.М. Вінник [9], С. Москвін [10], В. Ковтوخ [11-13]. Проте зауважимо, що вказані автори розглядали лише загальні засади діяльності такого суб'єкта, не вдаючись до особливостей порядку створення, функціонування та припинення його діяльності, а також укладення та виконання ним договорів.

Аналізуючи діяльність КЗУА ІСІ, О. Абрамов зазначає, що компанія з управління активами виконує функції виконавчого органу [7, с.33]¹: приймає інвестиційні рішення, укладає угоди з майном інвестиційних фондів, розміщує і викупає інвестиційні паї (щодо пайового інвестиційного фонду) та акції (щодо корпоративного інвестиційного фонду) і здійснює ряд інших юридично значущих дій, коло яких залежить від форми фонду – пайовий чи корпоративний.

В той же час О.М. Вінник [9, с.477-479] звертає увагу на загальні засади здійснення діяльності КЗУА ІСІ і проводить аналіз її правового становища з урахуванням лише положень Закону. Проте важливим і, однозначно, вірним є врахування положень спеціального законодавства (в своїй більшості підзаконних нормативно-правових актів) для детального з'ясування поставленого питання. В. Ковтوخ [13, с.52-54], аналізуючи правову регламентацію відносин, що виникають в процесі функціонування ІСІ, приділяє великого значення правовому становищу КЗУА ІСІ, акцентуючи основну увагу на інвестиційних фондах.

Незважаючи на досить детальну регламентацію в законодавстві України правового становища КЗУА ІСІ, проблемними вбачаються наступні аспекти її діяльності:

1. Положення законодавства, що регламентують ді-

яльність КЗУА ІСІ мають певну неузгодженість. Безпосередньо це стосується вищевказаних Закону та Положення.

Так, ч.3 ст.29 Закону закріплює, що поєднання діяльності з управління активами з іншими видами професійної діяльності на ринку цінних паперів забороняється. Тобто, КЗУА ІСІ уповноважена лише управляти активами корпоративних інвестиційних фондів або пайовими інвестиційними фондами. Разом із цим Положення наділяє компанію з управління активами ІСІ правом здійснювати й інші види професійної діяльності на ринку цінних паперів. Так, п.2.2 містить вказівку про те, що КЗУА ІСІ не може поєднувати діяльність з управління активами з іншими видами професійної діяльності на ринку цінних паперів, крім ведення реєстру власників іменних цінних паперів відкритого інвестиційного (корпоративного, пайового) фонду. Тобто, п.2.2 Положення прямо суперечить нормам Закону, безпідставно розширюючи перелік видів професійної діяльності на ринку цінних паперів, які може здійснювати КЗУА ІСІ.

Для вирішення нагальної проблеми доцільно звернутися до Закону України "Про державне регулювання ринку цінних паперів" [14], за ст.1 якого професійна діяльність на ринку цінних паперів – це діяльність суб'єктів господарювання, для яких ця діяльність є виключною, та банків по розподілу фінансових ресурсів за допомогою цінних паперів та організаційному, інформаційному, технічному, консультативному та іншому обслуговуванню випуску та обігу цінних паперів та їх похідних. Звернемо увагу на те, що це єдиний вид діяльності дозволений КЗУА ІСІ в рамках здійснення нею підприємницької діяльності. В подальшому в цьому Законі (ст.4) міститься перелік видів діяльності, які визнаються професійною діяльністю на ринку цінних паперів, до складу якого включені і діяльність з управління активами, і діяльність з ведення реєстру власників іменних цінних паперів.

Крім того, ч.1 ст.54 Закону закріплює, що ведення реєстру власників іменних цінних паперів ІСІ здійснюється реєстратором або зберігачем активів ІСІ відповідно до договору з КЗУА ІСІ з урахуванням вимог законодавства.

Тому, доцільно внести відповідні зміни до п.2.2 Положення стосовно заборони КЗУА ІСІ вести реєстр власників іменних цінних паперів.

2. Законодавчі вимоги, що полягають у встановленні заборон та обмежень щодо діяльності КЗУА ІСІ, не отримали обґрунтування та детальних роз'яснень. Заборонами по створенню та обмеженнями діяльності КЗУА ІСІ можна визнати такі:

- обмеження щодо частки держави в статутному фонді (капіталі) КЗУА ІСІ, яка не може перевищувати 10 відсотків;

- заборона поєднання діяльності з управління активами з іншими видами професійної діяльності на ринку цінних паперів;

- обмеження діяльності КЗУА ІСІ, що проводиться на підставі ліцензії, яка видається Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку (далі – ДКЦПФР) в порядку, встановленому законодавством, за поданням відповідної саморегулювальної організації на ринку цінних паперів, яка об'єднує компанії з управління активами.

З приводу наведеного виникає питання, пов'язане зі встановленням відсоткового обмеження, а саме: якими критеріями керувався законодавець встановлюючи 10-

¹ Продовження матеріалів за джерелом [7] див. у виданні: // Рынок ценных бумаг. -1996. -№ 24. -С.76-80.

відсоткову ставку можливості участі держави у статутному фонді КЗУА ІСІ.

3. *Договірна форма закріплення відносин між КЗУА ІСІ та іншими суб'єктами цивільно-правових відносин не віднайшла детальної правової регламентації.* Відповідно до ч.1 ст.55 Закону між корпоративним інвестиційним фондом і КЗУА ІСІ та між корпоративним інвестиційним фондом і зберігачем, а в пайовому інвестиційному фонді – між компанією з управління активами і зберігачем укладаються відповідні договори. В зв'язку з цим констатуємо диспозитивний характер правового регулювання відносин між КЗУА ІСІ та іншими учасниками цивільно-правових відносин, але конкретні договірні конструкції чітко не регламентовані.

Зауважимо, що Закон не містить правової регламентації договірних конструкцій, закріплюючи лише істотні умови договорів між вказаними суб'єктами. Враховуючи положення ст.6 ЦК України (сторони мають право укласти договір, який не передбачений актами цивільного законодавства, але відповідає загальним засадам цивільного законодавства), ст.627 ЦК України (сторони є вільними в укладенні договору, виборі контрагента та визначенні умов договору з урахуванням вимог актів цивільного законодавства) та ст.628 ЦК України (зміст договору становлять умови (пункти), визначені на розсуд сторін і погоджені ними, та умови, які є обов'язковими відповідно до актів цивільного законодавства) робимо висновок про можливість укладення КЗУА ІСІ договорів, які не передбачені ЦК України, але їй не порушують його положень.

З урахуванням наведеного, доцільним є проведення детальної розробки договірних конструкцій, які б містили правову регламентацію правовідносин між учасниками корпоративного інвестування з відповідним їх закріпленням в актах цивільного законодавства. Крім того, не проведено дослідження необхідності віднесення договорів, які укладаються при здійсненні корпоративного інвестування, до договорів підрядного типу чи договорів про надання послуг.

4. *Специфіка використання майна отриманого від інвесторів для проведення корпоративного інвестування.* Особливістю функціонування КЗУА ІСІ пайового інвестиційного фонду є те, що за ч.7 ст.23 Закону нерухоме майно, яке становить активи пайового інвестиційного фонду, реєструється у встановленому порядку на ім'я КЗУА ІСІ з відповідною відміткою. Варто врахувати, що така компанія є розпорядником вказаного майна. При цьому ч.6 ст.23 Закону містить вказівку, що укладаючи договори за рахунок активів пайового інвестиційного фонду, КЗУА ІСІ діє від свого імені, про що вона обов'язково повідомляє третіх осіб.

Виникає питання: якщо КЗУА ІСІ є розпорядником майна, інвестори отримують інвестиційні сертифікати, які, за законодавством України є цінними паперами, то хто визнається власником майна, що складає пайовий інвестиційний фонд? На нашу думку, якщо інвестори отримують право власності на інвестиційні сертифікати, то майно або майнові права, що вносяться ними до пайового інвестиційного фонду, повинні визнаватися власністю КЗУА ІСІ.

5. *Наслідки невиконання або неналежного виконання договірних зобов'язань КЗУА ІСІ визначаються не диспозитивно (у відповідності до цивільного законодавства (ст.611 ЦК України), а імперативно (ст.33 Закону), а*

саме:

- КЗУА відшкодовує втрати, понесені ІСІ, який здійснює відкриття підписку на свої цінні папери, якщо протягом року вартість чистих активів ІСІ у розрахунку на один цінний папір ІСІ зменшилася нижче його номінальної вартості більш ніж на 20 відсотків внаслідок порушення КЗУА норм Закону;

- відшкодування провадиться за рахунок резервного фонду цієї компанії в порядку, встановленому ДКЦПФР;

- у разі визнання КЗУА банкрутом активи ІСІ не включаються до ліквідаційної маси компанії з управління активами.

В зв'язку з цим виникає питання про можливість застосування загальних підходів до притягнення до цивільно-правової відповідальності КЗУА ІСІ за невиконання або неналежне виконання нею договірних зобов'язань. На підставі вказаного актуальною є необхідність рекомендації ДКЦПФР про необхідність розробки механізму притягнення КЗУА ІСІ до цивільно-правової відповідальності.

Отже, діяльність КЗУА ІСІ обумовлена певними особливостями, що пов'язані з її специфічним правовим становищем як професійного учасників ринку цінних паперів. Зауважимо, що кожен з окреслених проблемних аспектів діяльності цього суб'єкта може бути предметом окремого наукового дослідження. Зроблені пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства та вирішення деяких спірних питань можуть бути предметом дискусійного обговорення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України "Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)" від 15.03.2001 р., № 2299-III // ВВР України. -2001. -№ 21. -Ст.103.
2. Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку "Про затвердження Положення про компанію з управління активами ІСІ та юридичних осіб, що здійснюють професійну діяльність з управління активами пенсійних фондів" // Офіційний вісник України. -2004. -№ 42. -Ст.2799.
3. Цивільний кодекс України // Офіційний вісник України. -2003. -№ 11. -Ст.461.
4. Господарський кодекс України // Там же. -Ст.462.
5. Закон України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності" від 01.06.2000 р., № 1775-III // ВВР України. -2000. -№ 36. -Ст.299.
6. Абрамов А.Е. Инвестиционные фонды в Российской Федерации // Экономика и жизнь: Экономико-правовой бюллетень АКДИ. -1992. -Вып.6. -С.103.
7. Абрамов А.Е. Управляющая компания и специализированный депозитарий паевого инвестиционного фонда // Рынок ценных бумаг. -1996. -№ 23. -С.33-34.
8. Бутузов В.М. Правові та організаційні засади функціонування інститутів спільного інвестування в Україні: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 / НАВСУ. -К., 2000. -19 с.
9. Вінник О.М. Інвестиційне право: Навчальний посібник. -К.: Юридична думка, 2005. -568 с.
10. Москвін С. Венчурні фонди компаній з управління активами як феномен спільного інвестування в Україні (Спільне інвестування як виклик загрози ризиків) // Ринок

цінних паперів України. -2003. -№ 9-10. -С.79-85.

11. Ковтюх В. Нормативна база інститутів спільного інвестування // Ринок цінних паперів України. -2002. -№ 1-2. -С.53-56.

12. Ковтюх В. Інститути спільного інвестування: зарубіжний досвід // Ринок цінних паперів України. -2002. -№ 3-4. -С.37-53.

13. Ковтюх В. Класифікація ІСІ в Україні та законода-

вчі вимоги до організації їх діяльності // Ринок цінних паперів України. -2002. -№ 7-8. -С.51-56.

14. Закон України "Про державне регулювання ринку цінних паперів" від 30.10.1996 р., № 448/96-ВР // ВВР України. -1996. -№ 51. -Ст.292.

Надійшла до редколегії 23.12.2005

ЖОРНОКУЙ Ю.М. ПРОБЛЕМИ ДЕЯТЕЛЬНОСТІ КОМПАНІИ ПО УПРАВЛЕННЮ АКТИВАМИ ІНСТИТУТОВ ОБЩЕГО ІНВЕСТИРОВАНИЯ

Очерчен круг проблем, связанных с некоторыми аспектами деятельности компании по управлению активами институтов общего инвестирования.

ZHORNOKUJ JU.M. PROBLEMS ACTIVITY OF THE COMPANY ON MANAGEMENT ACTIVES INSTITUTES OF THE GENERAL INVESTMENT

The circle of the problems connected to some aspects activity of the company on management by actives of institutes of the general investment is outlined.

В.І. КНИШ

Харківський національний університет внутрішніх справ

УДК 347.77.043:349.6

ДОЗВІЛЬНО-ЛІЦЕНЗІЙНІ ПРОЦЕДУРИ ЯК СКЛАДОВА МЕХАНІЗМУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ТВАРИННОГО СВІТУ¹

Виконаний аналіз порядку видачі дозволів та ліцензій на право використання об'єктів тваринного світу через призму інституту адміністративної процедури, надані рекомендації, спрямовані на підвищення ефективності зазначених способів охорони тваринного світу.

Рівень охорони тваринного світу в Україні на сьогодні, на жаль, ще не можна назвати високим, що вимагає від держави і суспільства проведення більш рішучих заходів, спрямованих на створення такого організаційно-правового механізму, який би став надійним засобом попередження та припинення можливих порушень правил використання, зберігання та відтворення об'єктів тваринного світу.

Зазначимо, що важливу роль у цьому здатний відіграти механізм адміністративно-правової охорони тваринного світу, який, зважаючи на широку систему заходів, що його утворюють, суттєво відрізняється за своєю дієвістю від інших правових (кримінально-правового, цивільно-правового тощо) механізмів. З іншого боку, він же, як ніякий інший, вимагає і найбільшого удосконалення, включення до своєї структури сучасних елементів. Це пов'язано, насамперед, з тим, що норми адміністративного

права, які становлять правову основу зазначеного механізму, зазнають суттєвої трансформації, викликані процесами демократизації суспільства. У зв'язку з цим і механізм адміністративно-правової охорони тваринного світу має зазнати відповідних змін, де одним з основних напрямків має стати вдосконалення (а точніше буде сказати – створення) його адміністративно-процедурної частини.

Аналіз сучасної юридичної літератури свідчить, що процедурні аспекти механізму адміністративно-правової охорони тваринного світу науковцями практично ще не досліджувались, вони згадуються лише фрагментарно у працях, присвячених загальним питанням правової охорони навколишнього природного середовища, автори яких (Л.П. Коваленко, С.М. Кравченко, В.Л. Мунтян, Ю.С. Шемшученко) розглядали або проблеми адміністративно-правового регулювання, або особливості адміністративної відповідальності в цій сфері, адміністративних процедур вони не висвітлювали. Тому аналіз дозвільно-ліцензійних процедур як складової механізму адміністративно-

¹ Первинна рекомендація з напрямку досліджень: докт. юрид. наук Комзюк А.Т. (ХНУВС).